

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0031 Oslo

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Kommunereform i Rogaland – oppsummering og tilråding

Fylkesmannen i Rogaland si tilråding om ny kommunestruktur:

Vi tilrår følgjande nye kommunar frå 1. januar 2020:

- **Stavanger, Rennesøy og Finnøy blir ein kommune i tråd med lokale vedtak**
- **Sokndal og Eigersund blir ein ny kommune, som første endring i Dalane**
- **Forsand og Strand blir ein ny kommune, som første endring i Ryfylke**

Med grunnlag i dei utgreiingar som er gjorde, tilrår vi at arbeidet for å danne nye kommunar i Rogaland held fram. Dei mest aktuelle kommunane for vidare dialog:

- **Bjerkreim og Lund (Sokndal og Eigersund)**
- **Hjelmeland (Strand/Forsand)**
- **Bokn (Tysvær)**
- **Utsira (Haugesund/Karmøy)**
- **Randaberg, Sola og Kvitsøy (Nye Stavanger)**

Vi vil elles framheve behovet for å løyse utfordringar knytt til område vurderte som «funksjonelle samfunnsutviklingsområder», då særleg dei samanhengande tettstadsområda på Nord-Jæren og Haugalandet.

Fylkesmannen i Rogaland viser til brev av 24.06.2014 der vi fekk i oppdrag å bidra i gjennomføringa av kommunereforma. Vi viser også til dei oppdraga som er gitt gjennom tildelingsbrev, i brev av 30.11.2015 om utdjupeing av oppdraget og til sist i brev 07.06.2016 om mal for struktur for tilrådinga vår. Som eigne vedlegg følgjer ein omtale og oversikt over alle prosessar og vedtak (vedlegg 1) og eit utfordringsdokument (vedlegg 2) med ein regionvis omtale.

I Rogaland er det 26 kommunar, med til saman 470 000 innbyggjarar 1. januar 2016. 12 kommunar har under 5000 innbyggjarar, 9 kommunar mellom 5 og 20 000, og 5 kommunar har meir enn 20 000 innbyggjarar. Fleire av dei mindre kommunane har utfordringar med fagkompetanse for å utføre oppgåvene t.d. på omsorg og utdanning med kvalitet på alle område. Nærleiken mellom dei som har behov for tenester og dei som utfører dei, kan vere krevjande i «vanskelege saker». Samstundes legg mange vekt på nærleiken til tenestene som ein faktor som talar mot endring i kommunestruktur. I løpet av reformprosessen er føresetnadene endra både økonomisk og fagleg.

Dei fleste kommunar i Rogaland taper på nytt inntektssystem og krava til kompetanse er skjerpa både for utdannings- og helsepersonell.

Fylkesmannen sitt arbeid med reforma

Vi legg vekt på dei vurderingane som er gjorde av den enkelte kommunen, sett opp mot hovudmåla med reforma og tilhøyrande vurderingskriterium. I tillegg til det kunnskapsgrunnlaget vi har fått frå kommunane, legg vi vekt på eigne kunnskapar om den enkelte region og kommune. Dette går fram av nemnde vedlegg.

Arbeidet frå Fylkesmannen si side har vore organisert gjennom ei intern styringsgruppe som har hatt møte kvar veke og ei referansegruppe med deltaking frå alle fagavdelingane. Vi tok hausten 2014 initiativ til etablering av ei regional ressursgruppe med representantar frå KS, regionråda, Distriktsenteret, enkeltkommunar, NHO, LO og forskingsinstitusjonen IRIS. Hovudføremålet med gruppa har vore å dele informasjon og kunnskap, og å drøfte omfang og innhald når det gjeld aktivitetar og arrangement. Vi har gjennomført seks møte i ressursgruppa. Etter kvart møte har vi hatt tilbod om eit ope møte for alle ordførarar.

Elles har mykje av arbeidet vore i form av dialog med den enkelte kommunen. Aktiv bruk av nettsida for informasjon og kunnskapsdeling har også hatt høg prioritet. Vi har hatt fleire samlingar med kommunane som hovudmålgruppe, og informert på styremøta i KS. Vi viser elles til tilbakemeldinga vi har gitt gjennom årsrapporteringane.

1. Fylkesmannen i Rogaland si tilråding om kommunestruktur

Fylkesmannen i Rogaland gir her ei todelt tilråding. Først dei strukturendringar vi tilrår at Stortinget gjer vedtak om i 2017. Vi omtalar elles aktuelle strukturendringar for å løyse utfordringar på lenger sikt, i tråd med malen frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Her følgjer ei oppsummering av tilrådinga om framtidig kommunestruktur i Rogaland, og om grensespørsmål.

Vi tilrår følgjande nye kommunar frå 1. januar 2020:

- Stavanger, Rennesøy og Finnøy blir ein kommune i tråd med lokale vedtak
- Sokndal og Eigersund blir ein ny kommune, som første endring i Dalane
- Forsand og Strand blir ein ny kommune, som første endring i Ryfylke

Med grunnlag i dei utgreiingar som er gjorde, tilrår vi at arbeidet for å danne nye kommunar i Rogaland held fram. Dei mest aktuelle kommunane for vidare dialog:

- Bjerkreim og Lund (Sokndal og Eigersund)
- Hjelmeland (Strand/Forsand)
- Bokn (Tysvær)
- Utsira (Haugesund/Karmøy)
- Randaberg, Sola og Kvitsøy (Nye Stavanger)

Vi vil elles framheve behovet for å løyse utfordringar knytt til område vurderte som «funksjonelle samfunnsutviklingsområder», då særleg dei samanhengande tettstadsområda på Nord-Jæren og Haugalandet.

Grenseendringar:

- Åna-Sira i Sokndal – tilrår eigen prosess etter inndelingslova
- Hylsstronda i Suldal – tilrår overført til Sauda kommune
- Jøsenfjorden og Ombo - tilråding blir ettersendt
- Raglamyr/Norheim og Forus - tilrår at grenseendring blir greidd nærare ut når spørsmålet om kommunestruktur er endeleg avklart i Stortinget.

Vindafjord og **Etne** (Hordaland) er i dialog om å danne ein ny kommune, og vi har avtalt utsett frist for endelege vedtak. Vi ettersender tilrådinga for desse kommunane seinast i november.

2. Grunngeving for tilrådinga

Mange kommunar har gjort eit omfattande utgreiingsarbeid og vurdert eigne utfordringar i høve til mål og kriterium for reformarbeidet. Dette kjem fram av saksutgreiinga i den enkelte kommunen i samband med sluttbehandlinga. Alle vedtaka i kommunane er lagde ut på [nettsida vår](#), og vi har laga ein tabelloversikt (vedlegg 1).

Vi vil her konsentrere og utdjupe grunngevinga vår ut frå dei samla kunnskapane vi har om kommunane, med særleg merksemd på kommunar der vi gir råd som avvik frå kommunane sine fleirtalsvedtak. Vi tar utgangspunkt i den regionvise omtalen som er gjort i vedlagte utfordringsdokument (vedlegg 2).

2.1 Fylkesmannen i Rogaland si tilråding om kva Stortinget bør vedta i 2017

Finnøy, Rennesøy og Stavanger

Finnøy og Rennesøy har vedteke å gå saman med Stavanger om ein ny kommune, og alle dei tre kommunane har gjort positive vedtak. Ut frå at det her ligg føre positive vedtak om å danne ny kommune saman med Stavanger, og at det er sett i gang vidare prosessar for å realisere den nye kommunen, gir vi ikkje ei nærmare vurdering av Finnøy og Rennesøy som eigne kommunar.

Vi har vore i dialog med kommunane undervegs i prosessen, også etter at vedtaka er gjorde. Rennesøy, Finnøy og Stavanger har ulike utfordringar, frå storbyutfordringar i Stavanger til dei spesielle utfordringar som er knytt til dei veglause øysamfunna i Finnøy. Det vil slik sett krevje ein del ressursar å bygge ein ny kommune. Vi har registrert stor vilje og engasjement for å få dette til. Viktige spørsmål blir her nærleiken til basisteneser og organisering av lokaldemokratiet. Vi viser elles til omtale av Randaberg og Kvitsøy under.

Sokndal og Eigersund (Lund, Bjerkreim)

Fylkesmannen har frå første fase i reformprosessen rådd dei fire kommunane i Dalane til å gjennomføre nabosamtalar og å vurdere framtidig struktur. Eit samla Dalane med til saman om lag 24 000 innbyggjarar vil «svare godt ut» på mål og kriterium sett frå sentralt hald. Dette er ein region med felles identitet, felles utfordringar t.d. når det gjeld økonomi og kompetanse, og relativt tett integrert når det gjeld busetting og sysselsetting. Eigersund by er etablert regionsenter i Dalane, samstundes er det om lag 50 km frå kommunesenteret Moi i Lund til Eigersund sentrum. Det er også naturleg at mange sør i Lund ser mot Flekkefjord som sin by.

Kommunane Lund, Sokndal og Bjerkreim har, etter involvering av folket, gjort endelege vedtak om å halde fram som eigne kommunar, medan Eigersund ønskjer ny kommunestruktur i Dalane. Vårt utgangspunkt er at vi skal legge vesentleg vekt på kommunane sine vedtak.

Sokndal og Eigersund var først ute med ein formell dialog om å danne ny kommune. Det har vore god kontakt mellom dei to kommunane. Lund kom med i sluttfasen, og har i tillegg skrive avtale med Flekkefjord. Bjerkreim har vore tydeleg på å ikkje skrive avtale med nokon nabokommune. Vi har elles registrert at det ikkje har vore så klart standpunkt verken hjå folket eller i kommunestyret *mot* endring i Sokndal, sett i forhold til Lund og Bjerkreim.

Med grunnlag i nemnde vedtak, og basert på frivilligprinsippet, kan vi vanskeleg rå til endring i kommunestruktur for alle kommunar i Dalane nå. Samstundes er vår eiga faglege vurdering at dagens struktur i Dalane bør endrast, særleg ut frå omsynet til det å kunne ha ein forsvarleg kapasitet og kvalitet på basistenestene. Det gjeld også ut frå omsynet til økonomiske utfordringar, og det å ha ei forsvarleg og samordna langsiktig samfunnsutvikling. Ein samla kommune i Dalane svarar godt opp om mål og kriterium for reforma.

Vi vil rå til at Sokndal og Eigersund blir ein kommune. Samstundes vil vi peike på at det kan skje ei vidare strukturendring som involverer alle dei fire kommunane i Dalane. Det kan då vere aktuelt å sjå på dagens grenser mellom Lund og Flekkefjord (Vest-Agder).

Forsand og Strand

Fleirtalet i Forsand kommunestyre (9:8) har gjort vedtak om å bli ein ny kommune saman med Sandnes. Kommunestyret har, med særleg vekt på utfordringar når det gjeld kompetanse og kapasitet på viktige tenesteområde, lagt til grunn at kommunen ikkje kan bestå som eigen kommune. Dette er ei vurdering vi deler.

Det er i dag 17 km mellom dagens kommunesenter i Strand og Forsand. Sjølv med vidareføring av dagens ferjesamband over Høgsfjorden, vil det vere om lag 45 min reisetid til Sandnes sentrum. Fastlandssamband til Ryfylke gjennom Ryfast er under bygging. Stortinget la i si godkjenning til grunn at Ryfast skal erstatte dagens ferjesamband.

Strand og Forsand kan langt på veg definerast som ein felles bu- og arbeidsmarknad, det er relativt stor arbeidspending mellom dei to kommunane. Forsand har i dag utfordringar på enkelte tenesteområde, m.a. innan skulesektoren. Det kan bli aktuelt å vurdere meir samarbeid på dette området, og vår vurdering er at avstandsspørsmålet også her blir eit moment.

Forsand er i dag ein del av Ryfylke-regionen og medlem i Ryfylke IKS, med eit godt etablert samarbeid på viktige område. Eit døme her er forvaltinga av konsesjonskraftmidlar gjennom Ryfylkefondet. Dette har gitt høve til finansiering av fleire fellestiltak i Ryfylke. Det var såleis logisk å starte ein dialog med nabokommunane Strand og Hjelmeland om endring i kommunestruktur, og også å skrive intensjonsavtale. Geografiske omsyn tilseier at grensa for Ryfylke går i Høgsfjorden. Sjølv om slike etablerte strukturar ikkje skal vere til hinder for justeringar som følgje av endring i kommunegrenser, er det vår vurdering at ein ny kommune mellom Forsand og Sandnes ikkje vil vere ein framtidsretta struktur. Dette fordi Stortinget har vedteke at Ryfast skal vere vegen mellom Ryfylke og Nord-Jæren.

Etter det vi har registrert, har fleirtalet i kommunestyret i Forsand lagt vekt på at Sandnes vil vere eit betre val enn Strand når det gjeld næringsutvikling, m.a. når det gjeld vidare satsing på reiseliv. Vi er samde i at det er eit stort potensial i vidareutvikling av reiselivsatsinga. Vi vil her framheve dei felles utfordringar som Strand og Forsand har m.a. når det gjeld tilrettelegging og utvikling av reisemålet Preikestolen. Det at Forsand går saman med Sandnes vil i liten grad kunne løyse dei aktuelle utfordringane. Nødvendig infrastruktur til Preikestolen ligg i Strand kommune, og må også utviklast vidare der.

Forsand og Sandnes vil gi ein kommune med god kvalitet på tenestetilbod, og med god kompetanse på viktige fagfelt. Dette talar for å respektere det frivilligprinsippet som ligg til grunn i reforma. Men Forsand som del av Ryfylke-regionen har ei rekke felles utfordringar med nabokommunane Strand og Hjelmeland. Ein ny kommune saman med Sandnes gir ikkje ein hensiktsmessig struktur ut frå regionale omsyn. Vi tilrår at Forsand blir ein ny kommune saman med Strand. I vurderinga er

det også lagt vekt på at dette er første steg på det som kan bli fleire endringar av kommunestrukturen i Ryfylke.

2.2. Aktuelle endringar på lenger sikt

Nokre utfordringar i Rogaland blir ikkje løyste frivillig i denne reformprosessen. Alle kommunane har gjennom dei to siste åra vore gjennom ein omfattande prosess, og det ligg føre mykje materiale og kunnskap som kan vere til god nytte for ei vidare vurdering av kommunestruktur. Det vil vere viktig å ivareta dei regionvise strukturane i ein vidare prosess. Her følgjer ei kortfatta oppsummering av vår grunngeving for tilråding når det gjeld dei utfordringar som ikkje blir løyste i denne omgang – jf. elles utfordringsdokumentet.

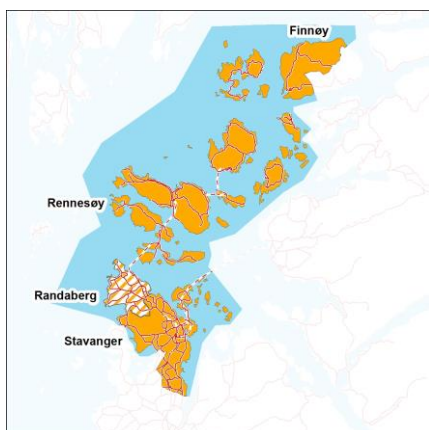
2.2.1 Kommunar som peikar seg særleg ut for vidare arbeid (ikkje rangert)

Bjerkreim og Lund (Dalane)

Det kan på sikt vere aktuelt å samle heile Dalane i ein kommune. Dette særleg ut frå felles utfordringar på kapasitet og kompetanse på viktige tenesteområde. Sjå elles omtale av Sokndal og Eigersund over.

Randaberg

Randaberg er ein godt fungerande kommune med kvalitet på tenestetilboda og med kompetanse på viktige fagfelt. Dette talar for å respektere frivilligprinsippet som ligg til grunn i reforma. Samstundes vil vi peike på at også Randaberg vil få utfordringar, både på kompetanse og økonomi, når det gjeld å oppretthalde kvalitet i tenestetilbodet framover i tid.

Randaberg er ein del av det integrerte storby-området. Kommunen er lokalisert slik at vi får ein struktur som på lenger sikt ikkje synest hensiktsmessig ut frå regionale omsyn når Rennesøy, Finnøy og Stavanger går saman i ein ny kommune. Randaberg vil ligge mellom Rennesøy og Finnøy i nord og dagens Stavanger i sør. Vegen frå Rennesøy og Finnøy går om lag 3 km gjennom Randaberg før ein kjem til Stavanger – sjå kartutsnitt. Dette vil fungere på kort sikt, men kan ikkje seiast å vere ein struktur som er framtidsretta. Randaberg kunne vore deltakar frå startfasen i det å bygge denne nye kommunen. Vi vil peike på at fleire kommunar på sikt kan bli ein del av Nye Stavanger, særleg gjeld dette Sola og Kvitsøy. Stortinget har lagt

til grunn at i «helt spesielle situasjonar der enkeltkommuner ikke må kunne stanse endringer som er hensiktsmessige ut frå regionale hensyn» bør det vurderast endring. Randaberg er frå fleire hald trekt fram som eit slikt eksempel. Vi har likevel kome til at vi ikkje vil tilrå endring i strid med vedtaket i kommunestyret i Randaberg i denne omgang.

Kvitsøy

Kvitsøy har, etter klar oppmoding frå Fylkesmannen, delteke i nabosamtalar og involvert innbygarane. Alternativet Utstein kommune viser seg å ikkje vere realistisk etter dei vedtaka som er gjort i Rennesøy, Finnøy og Kvitsøy.

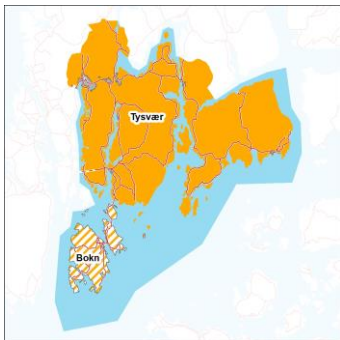
Kvitsøy er i dag ein spesiell øykommune med forsvarleg kvalitet på tenestetilbodet og har gjennom samarbeid med andre kommunar kompetanse på viktige fagfelt. Dette talar for å respektere frivilligprinsippet. Men Kvitsøy er også særleg sårbar når det gjeld kapasitet, kompetanse og økonomisk grunnlag for å oppretthalde tenestetilbodet. Samstundes er Kvitsøy allereie i dag tett knytt til fastlandssida, både når det gjeld dagleg arbeidspending og interkommunalt samarbeid. Når Rogfast blir ferdig, talar mykje for at Kvitsøy, som landets minste kommune i areal, må vurdere

grensene sine. Samstundes blir det vanskeleg å hevde at strukturen i dag ikkje er hensiktsmessig ut frå regionale omsyn.

Dette blir også ei vanskeleg avveging. Vi vil respektere det samrøystes vedtaket i kommunestyret slik situasjonen er i dag. Samstundes rår vi til at kommunestrukturen for Kvitsøy blir teken opp til vurdering når Rogfast er etablert.

Bokn

Bokn har, etter klar oppmoding frå Fylkesmannen, delteke i nabosamtalar og involvert innbyggjarane. Kommunestyret har, etter klart råd i folkerøysting, gjort samrøystes vedtak om å fortsette som eigen kommune.

Bokn har etter vår vurdering i dag store utfordringar når det gjeld kvalitet på tenestetilbod og forsvarleg kompetanse på viktige fagfelt – jf. vedlegg 2. Dette kan i aukande grad gjere seg gjeldande i framtida. Det kan ikkje vere ei framtidsretta løysing å legge opp til det planlagde omfanget av kjøp av tenester frå Karmøy – sjå vedlegg.

Bokn er i aukande grad tett knytt til nabokommunar, både når det gjeld dagleg arbeidspending og når det gjeld interkommunalt samarbeid. Det har skjedd store endringar når det gjeld infrastruktur dei siste 10-åra, og ny E39 er under planlegging i samband med Rogfast. Dette talar også for at kommunestrukturen bør endrast.

Frivilligprinsippet skal vege tungt i vurderinga vår. Vi vil ut frå samrøystes vedtaket i kommunestyret ikkje rå til endring i dag. Vi vil samstundes rå til at Bokn og Tysvær har ein vidare dialog bygd på intensjonsavtalen som ligg føre, for på sikt å danne ein ny kommune.

Utsira

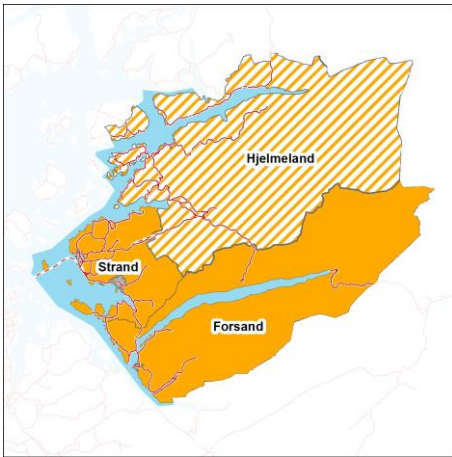
Utsira har delteke i nabosamtalar og involvert innbyggjarane. Prosessen har ikkje ført fram til intensjonsavtale med kommunar på fastlandet.

Utsira er i dag eit heilt spesielt øysamfunn og har gjennom interkommunalt samarbeid forsvarleg tenestetilbod og kompetanse på dei viktigaste fagfelta. Dette talar for å respektere frivilligprinsippet. Samstundes er Utsira i dag i så stor grad avhengig av interkommunalt samarbeid, og vil bli det i aukande grad, at dette talar for endring. Når prognosane tilseier at folketalet går endå meir ned, kan det her kome til eit grensepunkt når det gjeld det å bli definert som ein eigen kommune.

Vi vil samla sett rå til å respektere vedtaket i kommunestyret slik situasjonen er i dag. Samstundes er det vår vurdering at strukturspørsmålet når det gjeld Utsira må kome opp igjen på relativt kort sikt, noko som også vil gjelde andre øykommunar i same situasjon.

Hjelmeland

Hjelmeland har delteke i nabosamtalar og involvert innbyggjarane. Eit knapt fleirtal (10:9) i kommunestyret ønskjer at kommunen skal halde fram som eigen kommune.

Kommunen har forsvarleg kvalitet på dei viktige tenestetilboda, og har trass i utfordringar tilfredsstillande kompetanse på viktige fagfelt. Kommunen ser føre seg å vidareutvikle det interkommunale samarbeidet etter behov. Dette talar for å respektere frivilligprinsippet. Samstundes er det vår vurdering at Hjelmeland allereie i dag er så tett knytt til nabokommunar når det gjeld interkommunalt samarbeid, at det kan vere ei betre løysing for framtida å samle kompetansen i ein ny kommunestruktur. Når Ryfast blir ferdig og vegen elles blir rusta opp, kan orienteringa mot Strand bli endå tydelegare. Samstundes har vi vanskeleg for å hevde, m.a. ut frå geografien i Hjelmeland, at strukturen i dag ikkje er hensiktsmessig ut frå regionale omsyn. Kommunen er omtalt

som «ufrivillig liten» i det nye inntektssystemet.

Ut frå ei samla vurdering, og med særleg vekt på utfordringane på viktige tenesteområde, vil vi rå til at Hjelmeland på sikt vurderer å bli ein ny kommune saman med Strand og Forsand.

2.2.2 Andre aktuelle endringar (ikkje rangert)

Jæren (Hå, Time, Klepp)

Fylkesmannen har vore i god dialog med dei tre kommunane gjennom heile prosessen mot ein ny Jæren kommune, og vi signaliserte tidleg at dette vil kunne vere ein kommune som svarar godt opp om måla med reforma. Samstundes er dette veldrivne kommunar også med dagens struktur, der alle har eit innbyggartal som nærmar seg 20 000.

Vi har framheva at Jæren er eit område med felles identitet, korte avstandar, byen Bryne som etablert regionsenter og felles utfordringar m.a. når det gjeld planlegging av framtidige tettstadsområde og infrastruktur. Vi har også lagt vekt på at dette er tre «likeverdige» kommunar med relativt like ressursar. Eit moment frå vår side er også at dagens kommunegrensar synest utdaterte mellom Time og Klepp, grensene går delvis gjennom integrerte tettstadsområde.

Med særleg vekt på at dette er kommunar som fungerer godt i dag med eit relativt stort folketal, og ut frå dei klare vedtak mot ny kommunestruktur i Klepp og Hå, vil det vere rett å respektere frivilligprinsippet. Det ville vere særskilt krevjande å bygge den nye kommunen med så stor motstand i folket i Hå og Klepp og ut frå det klare politiske utfallet. Vi står samstundes fast på at Jæren kommune kan bli ein god og framtidsretta kommune i tråd med minst tre av dei fire måla med reforma.

Gjesdal

Fylkesmannen har vore i tett dialog med Gjesdal gjennom heile prosessen, og kommunen har teke initiativ i tråd med råda våre. Det har vore fleirtal i folket i Gjesdal for endring. Kommunen har ikkje kome fram til endeleg avtale med nabokommunar.

Gjesdal er ein veldriven kommune i dag, samstundes som kommunen står føre utfordringar både kompetansemessig og økonomisk. Ut frå vedtaket i kommunestyret, og initiativ som ikkje har ført fram, vil vi ikkje tilrå endring i kommunestruktur for Gjesdal i denne omgang. Gjesdal kan på sikt bli ein ny kommune saman med Sandnes, noko avhengig av kva som eventuelt skjer mellom Sandnes og Nye Stavanger.

Nord-Jæren (Sola, Sandnes, Stavanger)

Sola, Sandnes og Stavanger har, etter initiativ frå Sola, gjort eit omfattande arbeid som resulterte i eit prinsippdokument for danning av «Nord-Jæren kommune». Randaberg var også invitert, men takka nei. Arbeidet mellom desse tre kommunane har vore relativt krevjande, med tydeleg skepsis frå Sandnes og Sola gjennom heile prosessen.

«Nord-Jæren kommune» kunne blitt ein kommune som svarte godt opp mot fleire av måla med reforma, særleg gjeld dette målet om ei heilskapleg og samordna samfunnsutvikling. Kommunane har, i særstilling i fylket, felles utfordringar i ein tett integrert bustad- og arbeidsmarknad. Området blir sett på som eit av dei mest integrerte byområda i landet, og blir å definere som eit «funksjonelt samfunnsutviklingsområde». Vi vil særleg peike på at dagens kommunegrenser mellom dei tre kommunane på Forus gir spesielle utfordringar – sjå eigen omtale.

— Dette er veldrivne kommunar også med dagens struktur, med eit godt tenestetilbod. Klare politiske vedtak mot ny kommunestruktur i Sandnes og Sola er vanskeleg å sjå bort frå. Vi står samstundes fast på at «Nord-Jæren» kunne blitt ein god og framtidsretta storbykommune, og at korte avstandar og felles utfordringar tilseier at dette kunne vore ein felles kommune. Dette også om Finnøy og Rennesøy blir ein del av denne kommunen. Det same gjeld for Randaberg og Kvitsøy. Sola peikar seg særleg ut som ein logisk kommune å vurdere saman med «Nye Stavanger», på lik line med Randaberg.

Dersom det ikkje blir endringar i kommunestrukturen mellom Sola, Stavanger og/eller Sandnes, bør grensespørsmålet på Forus utgreiast nærmare etter reglane i inndelingslova. Vi viser her til eigen omtale.

Sauda og Suldal

Sauda og Suldal har vore i dialog som aktuelle nabokommunar gjennom prosessen, men dette har ikkje ført fram til avtale om endring i kommunestruktur. Vår vurdering er at Sauda og Suldal som ein kommune kunne gitt eit godt grunnlag for framtida, særleg med omsyn til kompetanse og kapasitet innan viktige tenestekområde. Ut frå dei klare vedtaka i kommunestyra, og grunngevinga for desse, vil vi ikkje tilrå endring i kommunestruktur for Sauda og Suldal. Her er store avstandar, og det blir uansett ei utfordring å sikre nærleik til tenestetilbod. Vi vil samstundes peike på at stor avstand ikkje treng vere til hinder for endring i kommunestruktur, dersom det blir godt lagt til rette for desentraliserte tenester.

Karmøy, Haugesund, Tysvær og Sveio (Hordaland)

Dei fire aktuelle kommunane på ytre Haugalandet har gjort eit relativt omfattande arbeid med kommunereforma, med ein eigen rapport som kan gi grunnlag for å vurdere ny struktur. Fylkesmannen vil samstundes peike på at prosessen på ytre Haugalandet har vore relativt krevjande. Det er ei særleg utfordring å få til frivillige avtalar når vi har eit etablert regionsenter som Haugesund omringa av relativt store kommunar, tilsvarande som for Stavanger.

Justeringar av kommunestruktur på ytre Haugalandet ville svare godt på fleire av måla med reforma, særleg gjeld dette målet om ei heilskapleg og samordna samfunnsutvikling. Dagens kommunegrense på fastlandsida av Karmøy er i særstilling ei felles utfordring for Haugesund og Karmøy – sjå eigen omtale.

Karmøy, Haugesund og Tysvær er veldrivne kommunar også med dagens struktur, med eit godt tenestetilbod. Med særleg vekt på at dette er kommunar som fungerer godt i dag, og ut frå så klare politiske vedtak mot ny kommunestruktur i alle kommunar utanom Haugesund, vil det vere rett å respektere frivilligprinsippet. Det vil også vere særskilt krevjande å bygge ein ny storkommune slik situasjonen er i dag. Vi står samstundes fast på at endring i kommunestruktur kan vere aktuelt på

sikt, slik les vi også rapporten kommunane sjølv har laga. I første omgang ser vi for oss at Sveio (Hordaland) og Haugesund går saman i ein ny kommune, om Sveio ikkje finn saman med kommunar i nord.

Dersom det ikkje blir endringar i kommunestrukturen, bør grensespørsmålet på fastlandsida av Karmøy utgreiast nærmare etter reglane i inndelingslova, m.a. fordi vi har motteke innbyggjarinitiativ for vurdering av dette spørsmålet. Vi viser her til eigen omtale under.

3. Grensespørsmål

Det ligg i oppdraget knytt til reforma at aktuelle grenseendringar skulle takast opp. Det har kome opp fleire grensespørsmål gjennom prosessen, m.a. fordi det er teke initiativ frå Fylkesmannen. Dessutan har vi motteke innbyggjarinitiativ til grensejusteringar, og kommunar har sjølv teke opp spørsmålet.

Åna-Sira i Sokndal og Flekkefjord

Bygda Åna-Sira heilt sør i Sokndal er delt både av kommunegrense og fylkesgrense. Spørsmålet om grensejustering har vore oppe i prosessen, og det har vore semje om at det er særleg aktuelt om det blir ny kommunestruktur i Dalane. Det vil då vere logisk at heile bygda blir overført til Flekkefjord. Rådet vårt er at dette spørsmålet blir greidd ut etter reglane i inndelingslova når spørsmålet om kommunestruktur er endeleg avklart i Stortinget.

Hylsstronda i Suldal

Bygda Hylsstronda ligg heilt nordvest i Suldal kommune. Kommunegrensa i dette området blei i si tid etablert på grunnlag av båtruter. Geografisk sett er det liten tvil om at det her bør gjerast ei endring i grensa, og det bør også vere mogleg å få til ei løysing når det gjeld fordeling av kraftinntekter. Samstundes ville denne grensesaka vore løyst om det blei danna ein ny kommune mellom Suldal og Sauda. Det er vårt inntrykk at ein viktig grunn til at folket i bygda ikkje ønskjer endring er økonomiske omsyn, i dette inngår det å oppretthalde tenestetilbodet lokalt. Det er godt kjent at Suldal er betre økonomisk stilt enn Sauda. Vi rår likevel til ei grensejustering slik at Hylsstronda blir overført til Sauda. Kor grensa skal gå må avklarast i ein eigen prosess, det same gjeld økonomiske spørsmål.

Jøsenfjorden i Hjelmeland

Spørsmålet om kommunegrensa i bygda inst i Jøsenfjorden i Hjelmeland har kome opp etter initiativ frå innbyggjarane. Særleg skulespørsmålet har vore eit viktig tema. Folket i bygda ønskjer at borna skal gå på skule i Erfjord i Suldal. Dette er etter vår vurdering ei fornuftig løysing, og det var budsjettert med at Hjelmeland skulle kjøpe skuleplassar frå Suldal. Kommunestyret følgde ikkje opp med vedtak om dette. Vi har i møte med kommunen oppfordra dei til å finne ei løysing, og vil difor vente med endeleg tilråding om dette spørsmålet. Vi vil ettersende tilrådinga saman med grensespørsmålet på Ombo – sjå under.

Ombo i Finnøy og Hjelmeland

Det er lagt opp til å høyre folket på Ombo i spørsmålet om kommunetilknytning. Det er semje om at heile øya bør vere i same kommune. Vi vil gi vår tilråding når resultatet av høyringa er kjend, og kommunane har gjort si endelege vurdering.

Raglamyr/Norheim i Karmøy og Haugesund

Fylkesmannen har motteke eit eige innbyggjarinitiativ frå gruppa Aksjon Fastlands-Karmøy, der det blir bedt om ei utgreiing av kommunegrensa for fastlandssida av Karmøy. Gruppa har også skaffa underskrifter for å be kommunestyret om ei eiga folkeavrøysting om denne delen av kommunen, noko kommunestyret av formelle grunnar har avvist. Det blir bedt om grensejustering slik at fastlandssida blir ein del av Haugesund. Det er laga alternative kartskisser for korleis dette kan

løysast. Bystyret i Haugesund har også invitert til ei grensejustering i sitt vedtak, medan Karmøy kommunestyre går imot endring av grensa.

Fylkesmannen vil, slik vi også har gjort tidlegare i prosessen, gi uttrykk for at det ville gi ei betre samordna planlegging om grensa i dette området blir justert. Vi er samstundes merksame på at grensejustering vil vere eit svært krevjande spørsmål å avklare etter dei vedtaka som er gjorde i Karmøy. Vårt råd er at dette spørsmålet blir greidd ut etter reglane i inndelingslova når spørsmålet om kommunestruktur er endeleg avklart i Stortinget.

Forus i Sandnes, Stavanger og Sola

Forus-området er eit nasjonalt viktig næringsområde med om lag 45 000 arbeidsplassar. Vår erfaring er at det har vore relativt store utfordringar knytt til samla planlegging av dette området, og at kommunegrensene har komplisert forvaltninga. Det har t.d. vore krevjande å få til ein felles politikk for lokaliseringstyring av verksemder, og til å få etablert ein god infrastruktur. Resultatet har blitt transportutfordringar, særleg som følgje av stor auke i biltrafikk.

Nokre av næringsaktørane på Forus har, i eige brev til Fylkesmannen datert 27.06.2016, teke initiativ til grensejustering på Forus. Det blir bedt om ei justering slik at næringsområdet blir samla i ein kommune, og det er laga alternative kartskisser for korleis dette kan løysast. Fylkesmannen vil, slik det også kjem til uttrykk i rapporten frå kommunane, peike på at det vil gi ei betre samordna planlegging av Forus om dette området ikkje er delt mellom tre kommunar. Ei grensejustering vil vere ein særskilt krevjande prosess slik kommunestrukturen er i dag, og ut frå dei klare politiske signala frå Sola og Sandnes. Den mest aktuelle løysinga på dette blir i så fall ny kommunestruktur i området, i det minste omfatta av to av kommunane. Vårt råd er at dette spørsmålet likevel blir greidd ut etter reglane i inndelingslova når spørsmålet om kommunestruktur er endeleg avklart i Stortinget.

Med helsing

Magnhild Meltveit Kleppa
fylkesmann

Lone Merethe Solheim
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift

Saksbehandlar: Anfinn Rosnes
Saksbehandlar telefon: 51 56 89 80 – 481 47 213
e-post: fmroaro@fylkesmannen.no

Kopi til:
Kommunane i Rogaland
Rogaland fylkeskommune
Fylkesmennene i Hordaland og Vest-Agder
KS Rogaland